

آبونه شرایطی

ممالك عثمانیهده سنه لکی (۶۵)، الق
آیلقی (۳۵) غروشدور .

ممالك اجنبیهده سنه لکی (۱۷)، الق
آیلقی (۹) فراقدور .

اراره خانه

باب عالی جاده سنده دایره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی بشندور .

§

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه قبول
اولتور . درج ابدلین یازیلر اعاء
اولونماز .

الشیخ الاسلام

س ۱۳۳۰

اخطارات

رساله من آله لغی کو - ترمك شرطله
بشون یازیلر هر هانسی غرطه قدن
انتباس واولونه بیلیر .

§

مکتوب ترمك، مضارک ضح واولوناقلی
ارلدی و آبونه صره بوسروسی محتوی
بولونوسی لازدر .

§

ممالك انبیه ایون آبونه اولانلرک
آدرسلرینک فر تسزیده یاراسی رجا
اولانور .

§

یاره کوندرلدیکی رمان نه یه اثر اولدیغک
واضعا بیلدیلمی رجا اولدور .

دینی، فلسفی، علمی، ادبی، سیاسی هفت لقی مجموعه اسلامیه در

اتبعون الهدم سبیل الرشاد

صاحب رومبرمسئول: ح. انور فاریب

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

جلد ۱۰

۲۲ اغستوس ۱۳۲۹

پنجشنبه

۲ شوال ۱۳۳۱

عدد ۲۹۰

فلسفه

قدیم ایرانده دین

اسلامده مذاهب مختلفه نك ظهورینه ایران و هند دینلریله یونان
قدیم مسالك فلسفیه نك پك چوق یاردیمی اولمشدر. حتی ادعا ایده -
بیلیرکه ایران روحی اسلامیه قاریشمدمش اولسیدی، مسلمانلغه
بودرجه خرافات کیرمش اولیه جقدی .

جناب رسالتپناه (بعث بالحنيفية السمحة ليلها كنهها) حديث
قطعیسیله اسلامیتك نه قدر ساده، نه قدر بلند و نه درجه حریت پرور
بر دین اولدینغی اعلان ایتیش اولدینغی حالده، مسلمانلر آره سنه صوقولان
بر قسم یبانیلیر، عنعنات ارثیه لرندن یوکه نوب کتیره بیلدکری اساطیری
خرافه لری بودینه قارشیدرمقدن برذوق آلمشدر، بلکه ده بو صورتله
عصر دیده عنعنه لرینی ده ویرن دیندن انتقام آلمق سوداسنه دوشمشلاردی.
بو کبی خرافه لر درکه اسلامیتك سادگی علویسنی غیر نافذ دماغلردن
صاقلامش، اونی معایج و نظر لره برانمودج غرائب حالنده عرض ایلشدر.
ایرانك لواء اسلام آلتنه صیغیان بلادنده کی انسانلر، ادیان
قدیمه لرینک عنعنات ارثیه سنی اونوته مامشدر، اسلامیه او عنعنه لرله برلکده
کیرمشلاردی. بالاخره هند و یونان قدیم افکاریده بونلره انضمام
ایلشدر. موسوی نردن اسلامیتی قبول ایدنلر ایسه، کتب مقدسه نك
بوتون خرافه لرینی اسلامیه صوققی بروظیفه دینه تلقی ایلشلاردی .

اسلامده ظهور ایدن فرق ضاله و مذاهب مختلفه نك جرثومه لرینی
بو یولده کی تأثیرات خارجیه ده آرامق ایجاب ایدر. اسلامه اک قورقونج
واک مخرب صدمه لر ایران طرفندن کلش اولدینغی جهته بو قدیم اقایمده
حکمران اولان دین و مسالك فلسفیه حقه ده تنبئاتده بولنق هر حالده

فائده دن خالی دکلدور. بو یولده کی تنبئاتك بر چوق حقیقتلرک انکشافنه
سبب اوله جغنی امید ایدیورز .

روایات و تماشلی قوه مخیله یه عأد بولانان اساطیر اولیه La mythologie
ایله قوه منکره نك مولودی اولان فلسفه آره سنده ذهنگ بر درجه
متوسطه سی داها واردرکه بوده عنعنه لباسنه بورومش اولان و اخلاق،
حکمت طبعیه، حکمت مابعد الطبیعیه نك بالجمله مسائل عظیمه سنه جواب
ویرمک ایسته ین دینی فکدر .

فکر دینی، انسانلرک عقیده لری اوزرنده حاکم بر موقع قازاندقدن
صوکره پك چوق و متنوع تحولاته معروض قالمش و نهایت بیکرجه
مذاهب تولدینه میدان آچمشدر. تکامل فکری تاریخنک هند و چینه
عأد صحیفه لری تدقیق ایدیایرسه بو حقیقتی مؤید وثیقه لر کوریه بیلیر .
فکر دینی ایران قدیمده دائماً یوکسک واک حاکم بر موقع اشغال ایلشدر.
اسکی ایرانیلرک افکار دینه لری - که اک یوکسکی زردشت طرفندن
وضع ایدیلن مسالکدر - حیات سیاسیلرینک افولندن صوکره بیلله
اونودیله مامش، هر فرصته تأثیرات و آثار زندکیسنی کویستره بیلشدر.
زردشت دینی آسیانک بویوک برقسنی استیلا ایتدکدن صوکره
اسکندریه مکتبی واسطه سیله مصر و یونانستانه، بابل اسارتیه یهودیلکه،
غنوستیسیم gnosticisme و مانی مذهبی manichéisme ایله غربه
و خرسیتیانلغه، قرامطه طائفه سیله فرق ضاله دن حاطیه و حدیبه لر
واسطه سیله ده اسلامیه قدر صوقوله بیلشدر .

اسلامیتك ظهوری تاریخنه قدر ایرانك دین قدیمی موقع اقبالنی
محافظه ایده بیلشدی. فقط قادیسه مظفریتی ایرانیلرک اریکه سلطنتی
آلت اوست ایتدیکی کی زردشت دینی ده تحت اقبالندن اسقاط ایلشدی.
مع مافیه اسلامیتك اوردینی ضربه نك شدت و قطعیتنه رغماً مجوسیلک
بوس بوتون سوندریله مامشدر. هند ایچریلرینه قدر صوقولان دالاری

اورالده الا آن بایدار درین ایزلر برافش اولدینی کی ایران ایچلرنده، بحر حزر ساحلارنده زردشتک اطاعتکار تابعلری بوکونه قدر عقیده اولیه لرینی محافظه ایده بیلیملردر . ایرانک دین قدیمه دائر آوروپالیر آنجیق اون یدنجی عصرک نهایتلرینه دوغری بر معلومات آله بیلیملردر. قطی وواسع اولان بومعلومات مستشرق شهر طوماس هید thomas hyde طرفندن اعطا اولمشدر .

اووقته قدر بومذهب حقنده آوروپاده هرودوتک ایلك کتابنده کی برقاچ سطرلق یازی ایله ، کسه توقونک زیروپه دی gyropédie وپلوتارکک اوزیریس وایزیس حقنده کی اثرندن، قدیم پلینک یازیلرندن، افلاطونک روایتلرندن باشقه بر منبع معلومات یوقدی . طوماس هید بوتون بومنابع معلوماتی یوقلادقدن صوکره قناعت بخش بر نتیجه استحصال ایده مامشدی . طوماس ایران قدیم دینه دائر اک صاغلام و اک اساسلی معلوماتی مؤلفین اسلامیه نك اثرلرنده بوله بیله جکنی تخمین ایتش ، تبعاتنده ایلر یلدجه ظننده یانیمه مش اولدینی آ کلامشدر. طوماس هید، کتب اسلامیه دن اقتطاف ایتدیکی و نائق و معلوماتی verterum persarum et magarum religionis historia عنوانی کتابنده جمع ایلشدر . مع مافیه بوتون بومعلومات هب نظری ایدی . مجوسیلرک اصل کتابلری هنوز آوروپا مدقتلرینک پیشگاه تبعه آچیلیمه مشدی . آوروپا بومهم خدمتی فرانسه مستشرقلرندن آنکتیل دوپرونه Anquetil duperron مدیوندر . آنکتیل دوپرون ۱۷۵۵ سنه سننده هندستانده واقع کجرات شبه جزیره سنه قدر کیده رک اوراده قدیم ایرانیلرک معتقدات دینه سنی طاشیان (کبر) لرله کوروشمش ، وپهلوسانلرینی اوکرندکن صوکره زردشت دینی پک یقیندن تدقیق ایتش ، ۱۷۶۳ تاریخنده فرانسه یه عودت ایدرکن برابرنده پهلوی لسانی اوزره یازمش آلتی عدد کتاب کوتورمشدی .

بو کتابلر ، ایزشنه yzeschné ، ویس بهرد vispered ، وانیداد vendidad ، یهشت - ساده yescht-sadé ، سی روزی Sirozi ، بوندههشت bondehéscht اسملرینی حائر اولوب زنداوه - ستانک اقسامندن ایدیلر .

(ایزشته) سانحه ودعالدردن مرکب بر مجموعه اولوب ۱۸۳۳ سنه سننده یاسنا yaçna نامی آلتنده اوزهن بورنوف Eugene Burnof طرفندن پارس ده طبع و نشر اولمشدر . (ویس بهرد) رساله سننده ایسه مخلوقاتک باشلیجه لری تعداد ایدلمشدر .

اوچنجی کتاب یعنی (وانیداد) رساله سی ده آتش پرستی mazdéisme مذهبک عقائد اساسیه سنی جامعدر . (ایزشته) ، (ویس بهرد) و (وانیداد) رساله لرینک اوچی بردن (وانیداد - ساده) نامیه یاد اولنورلر .

دردنجی (یهشت - ساده) کتابی مختلف عصرلره عائد پارچه لردن مرکب بر رساله در . بشنجی کتاب اولان (سی روزی) رساله سی

زردشتیلرک تقویمی مشابه سنده اولوب هرکون اوقونیلیمه سی ایجاب ایدن دعاری محتویدر .

صوک آلتنجی (بوندههشت) کتابی ، عقائد زردشتیه یی جامع و اوتوز بابیه منقسم اولوب دینی بر انسیقلوپه دی عد اولنورلر . بو آلتی کتابک هیئت مجموعه سی زند - آوستا zen-avesta یعنی کلام الحیات نامی آلتنده یاد اولنورلر .

فقط بو کتابلرک بویوک آوستانک بعض پارچه لردن عبارت اولدینی شبهه سزدر . چونکه اصل زندا وستا کتابک بیک ایکپوز پارچه دری اوزرینه یازمش یکریمی بر عدد رساله دن مرکب اولدینی محققات تاریخیه دندر .

بویوک زندا وستا ، اسکندرک استیلاسنه قدر ایرانک پایتخت قدیمی اولان (پرسه پولیس) شهرنده کمال اعتنا ایله محافظه ایدلمکه ایدی . فقط اسکندر کبیر ایرانی استیلا ایدرک هر شیئی آلت اوست ایتدیکی زمان ، زندا وستانک یالکز علم نجوم و طبه عائد اولان قسملرینی یونانجه یه ترجمه ایتدیرمش و دیگر پارچه لرینک احراقی امر ایلشدی . بوکون بزه قدر انتقال ایدن آلتی پارچه کتاب ، بوتخریبدن قورتیله ییلن رساله لردن مرکبدر . زندا وستاده خالق کئآتانه (آهورامازدا) نامی ویرلش اولدیفندن آوروپالیر بوکله دن آله رق زردشت دینه مازده نیم mazdeisme عنوانی ویرمشلردر .

مستشرق شهر (اوژهن بورنوف) ، هندیلرک ودهالریله Védas ایرانیلرک زنداوستالری تدقیق ایتدکن صوکره هر ایکی کتابنده قوللانیلان لهیمه نك قدیم سانسقریت لسانک مشتقاتندن اولدینی کشف ایلشدر . مستشرق تدقیقاتی ایلریلتدجه زردشت دینک هندستانده کی براهامذهبنک استحاله ایتش برشکندن عبارت بولندینی ادعایه قدر وارمشدر .

اوژهن بورنوف دیورکه : (هندیلر طبیعت پرستش ایدیورلردی . ایرانیلر ایسه طبیعتک فوقه اعتلا ایلشدر . فقط بویکی قومک مذهبه اساس و منشأ اعتباریه متحدر .)

بویوک زندا وستادن زمانزه قدر انتقال ایده بیلن پارچه لره ایران دین قدیمه دائر آاز چوق برشعه تنویر بوله بیلیمک ممکندر . فقط اک صاغلام و اک زیاده تفصیلاتی معلومات فارسیجه (دساتیر) عنوانی بر کتابله ینه بولسانده محرر (دبستان المذاهب) نامنده کی قیمتدار اثرده مندرجدر .

دبستان المذاهب ، ایران ده فکر دینینک تاریخ ظهور و انکشافی ، زردشت مذهبک تحولات و شعباتی ، زردشتدن اول ایرانده حکمران اولان عقیده لری ، بالاخره زردشت دیننده وقوع بولان تبدلاتی ، وقوفکار برذکانک رهبر لکیله ، پک کوزل تصویر ایلشدر . [۱]

[۱] استانبول کتبخانه لرنده دسترس اوله مدیم بوقیمتدار کتابی بروسه مبعوث فاضلی طاهر بک افندینک کتبخانه سننده بوله بیلشدم . تبعاتنده بکا رهبرک ایدن بومعظم آردن ، مشار الیهک لطفکارلی سایه سننده ، پک چوق استفاده ایتش اولدیم جهله ، بوراده ، کندیلرینه قارشی مدیون بولندیم و حبیبه شکرانک تکرارینی بروطفه وجدانیه عد ایدیورم . م . ش

تدقیقات و تحریات کفتمنه حاجت یوق . او همزك بنلکنده یاشار، بزی
سوق و اداره ایدر یکانه عفریتدر، متحداً مسعود یاشامق عزم مایسنگ
قیمتی تقدیرده کی عجز مزی، حیات ملی بایدار وانکشاف ایتدیره جک
عوامل ومؤثراتك تلقین و تطبیقنده کی غفلتمزی، ادراکسر لکمزى،
توحید، تزید، حتی تشجیع ایدن جهالت عالمانه .. مردود بنك ...
برمرضك پنجه بی رحنده ایکلیان بر مریضك تشخیص علتی ایله
چاره تداویمی ایچون اجتماع ایدن اطبا مرضك اختلاطاتی تدقیقندن
زیاده اصل مرضی، علل تالیهینی توحید ایدن دردی تشخیص، دفع
وتبعیده عزم ایدر. حیاتك اولومه پنجه لشدیکی بویه بر بحراند مسلکنه
عاشق هیچ برطیب تصور ایدیه مزکه مریضك قیاضنده، قیافتنده، تطبیق
ایده جکی اصول تدای په تأیری اولامیه جق سائر خصوصاتده مشهودی
اوله جق قصورلرک تدقیق و تنقیدیه اشتغال ایتسون . انک یکانه هدفی،
بتون اندیشه سی، دماغك فعالیت دقیقه سی بر نقطه په متوجهدر: اصل
مرضی بولوب محو ایتك ...

بو ملتك، مریض، فلاکت دیده عنصر بدبختك صفت کاشف سی
یوقدر، بی شکل در، نقش بر ابد در، هر آن متحولدر، معلولدر. ملتك
سوق و اداره سنی دوش حیت و کفایتلرینه الان اولیای امور حضرانته
ترتب ایدن ایلک وظیفه بو معلول ابره بوقلمونی یقالیوب عزم ملی
نقطه سنده تثبیت ایتکدر .

بوکا موفقیت ایکی کله نك قبلر مزده احساس ایتسی لازم کلن معنای
تام وشاملی لایق اولدینی مرتبه ادراک و تجیل ایله اکاحیل متین الهی
کی بتون موجودیت مزله صاریلمه قله در: مکتب، قشله ... قبل انقلاب
ریا، مسامحه، عطالت کی برچوق اعتیاد اتله تلوث و تفهیم ایدیلن،
بعد انقلاب متبیج، فقط مغفل سونجیلر، احتراصلر، حقسر، بی لزوم
طرافدارلقلر، سؤظنلر، عدم اعتمادلرله چالقانان بر محیط تأثرک ایچنده
احتیاج مزله متناسب صورتده تنسیق و تطهیر ایدیه میان بوایکی مؤسسه،
پک درین براندیشه فردا ایله، اساسی قطبی بر تشبث و ظنرورانه ایله
اولاد مملکت غوغای حیاته کی مظفریات دائمی تأمین ایده جک؛
نظریاتدن زیاده عملی، بر صورتده معلومات لازمه اکتساب ایتدیره جک؛
حیاتك اره صره کوسترمک ایتدیکی قهار مانعه لره، بونالدیجی،
قورقودیجی، مأیوس ایدیجی فورطنه لره برضربه عزم له، برسله عرفانه
مقابله ایده جک سلاح عرفان و متانت بخش ایده جک بر طرزا کلمه اصلاح
و تنسیق ایدلملیدر. تا که مکاتبک شمس عرفان و فضیلتی ایله قشله لر تنور
ایتسون، معارفک انوارها کاریه موجودیتنی، انساجیه یاشامق لذتی ادراک
ایده جک ملت فوق سرنده قشله لرینک کوزلر قاشدیران شمشعه
شوکت و عظمتنی صمدانی براشتیاق له، لاهوتی بر ایمان له پروقار و حیثیت
کورمک لزوم حکمتنی تسلیم ایتسون، بوندن درین بر ذوق ایدی دویسون ...
ناقابل اعتراض حقیقتلر دندر، که هر فرد اغوشنده بیودیکی ابوبنك،

(دبستان المذاهب)، میرزا حسن کشمیری نامنده بر ذات طرفندن
تألیف ایدلمشدر. مؤلف، هندستان و ایران طرفلرنده مدت مدیده
سیاحت تبعاکارانده بولنه رق، بورالرده ساکن اولان اقوامک عقاید
دینیله رینه دائر تدقیقات عمیقده بولنش، اوغرا دینی مملکتلرده کی خلقت
عنعناتی تدقیق ایتش، اللرنده بولنان کتابلری کورمش، هر مذهبه ک
رؤسا و علماسیله کوروشمش، اولرله اوزون اوزادی په مناقشات و
مناظرات عامیهدده بولنش؛ طویدی، کوروب ایشیتدیکی شیلرله اله
ایتدیکی کتابلرک مندرجاتی مقایسه ایتش و آنجق بویه بر جمع تاب
فرسادن صوکرده اومشهور کتابنی تألیفه باشلامشدر .

محسن کشمیری دبستان المذاهبه شو منظومه منیدار ایله ایتدار
ایلمشدر :

ای نام توسر دفتر اطفال دبستان
یاد تو بیالغ حزان شمع شبستان
بی نام تو نا کشته زبان کام عجم را
هر چند بدانند کلام عربستان
بپاد تو دل در بدن عارف سالک
شاهنش آرام سر بر طبرستان
هر راه که رفتم بسر کوی تو پیوست
مطلوب وجود تو وهستی طابستان
در یافته، دریافت که دریات جزایه نیست
مو بد حق ادیب تو و کیتی ادبستان

دبستان ۱۸۴۳ سنه سنده موسیو داوید david و موسیو آنتونی
authony طرفلرندن فرانسجه په ترجمه و پارس ده طبع ایدلمشدر .
انکلیزجه په ایسه داها اول نقل اولمشدی . ادیان شرقیه حقنده تبعاتده
بولنان غرب حکمسی، بو کتابی موثوق بر مأخذ اوله رق قبول ایلشدر .

« دوام ایده جک » م . شمس الدین

مَقَالَات

دوشونندکار مدن ...

بوکون صفحات فجایعک بر رشاهد نالانی اولدیغمز حرب حاضرک
انظار تأثرمنز اوکندن مستهزی بر سیای قهار کوستردرک تبعادینی
کورر کی اولیورز .

قبلر مزده درین آجیلر، زهرلی جریحه لر حاصل ایدن بو فلاکتی
حربی عزمکار تشبثله تضمین ایچون دائماً تحظر ایتلی یز . انهزامزی
احضار ایدن اسباب و عواملک تشریحی بوراده زائد کوریرم . چونکه
تعدادی نا قابلدر . یانغین بر چوق علل واسبابک تحت تأثیرنده توسیع
تخریبات ایدر، فقط سبب یکانه بر آتش پاره غفلت ونسیاندر .
بناء علیه اسباب انهزامزی تحری ایچون کیلومترلر قطعه، بر چوق